

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Ḥamishah shiṭot

Nachmanides, Moses

Zultsbakh, 1762

VD18 15256944

זגה תישאר קרפ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10835

חדושי חזקין פרק ראשית הגו

בעגלים לא ימלוג את הורוע בלומר דמחזוריותא עור הורוע גיטל עט
הורוע ולפיכך לא ימלוג כדו שכל יסידר סעור ואי קביליך עור הורוע
מחל חתי יס לומר דהורוע כמות שהוא כסעט זכיהא משמע ומדע לך
דלא לא מרעין מהא דהחיים עור סכלי אלא לער סבראשי כנסיס
וחק סכתיסיס וכו' כל למומר דמקורוע מרעין ליה ולחתי כדורע
מקורוע דחייטי ימין עוקת רומח כדור • ואי כל כליך תכל דחייטי רוע
סכחולין משמע כדליתא בסמוך :

יובס הוא בתמנות ויחיו שלו תשבו ימיה למה לי ומיין למקיר כדמו
כן נחלטי :

עייב הכי נרשט רש"י ז"ל מקום סהנו למלוג בעגלים לא
יפצוט את הורוע • טירס דחף על גב דמחזוריותא
אינו חייב אלא בורוע מופסט דמנא חייטי דמי הורוע הוא חוקימנא לימין
הורוע המיומן סכורוע כדליתא בסמוך • אלא אשני מהנהא לוייתן ליה
עט העור ומשום עין יפס • אבל הכי ז"ל גרויס מקום סהנו למלוג

סליק פרק הורוע

פרק ראשית הגו

תמנות כתרומה ואפילו בלוחי מקומות בתמנות הוא סתקנו אבל בראשית
הגו לא תקנו אלא כהו כה' חלטי • אבל בסאר מקומות חוכה לחרץ כל
סלין תרומות ומעשרות כהנות סס אף תמנות כן • ועוד דכין דקיימת
לן כד' חלטי מאס דהגו וימין דהגו נסוג אן מני כיון דכגו כמתנות
כד' חלטי • כיון דכגו סהנו דחין כאן איסור דמן הורוע נתיב נתיב
מורי מתרומה • והרשב"ן ז"ל כתב שפילי דכדור ר' אלעזר דוקא בראשי
הגו אמר דכחוס לחרץ לא • אבל תמנות תקנו בכל מקום כמו סתקנו חלה
בכל מקום ולא ראשית הגו כמו שלא תקנו תרומה ואפילו בלוחי מקומות
סתקנו תרומה ולא משמע דחולא ראשית הגו מאס דלא קדים ולא טביל
כדלוקא והיטקו כהגו ביה קולא • אבל תמנות עשאוס כחלה פהנות בכל
מקום • והרשב"ן ז"ל דלכל יס חלה ויחיו כל סרס וחטו עליה סמח
משכח תורת חלה • וכן בתמנות הכל סחטין ולקוחין הורוע והחיים
וכו' וכתב להסכת תורת תמנות סכאה ת"ס אי דמורייתא אי דרבנן
נהגין הן בכל מקום ובכל זמן אלא סלין כח סמת ולקנים • וכדור
דכיון דככולהו מכלוקן משמע דתמנות נובגת בכל מקום ובכל זמן מאס
דאשכחן דהגו בראשית הגו כד' אשאי לא מרפי' חילתא למלתא להסבי
קולא בתמנות • והמחמר תכל עליו כדס • וכן ספק הרמב"ם ז"ל
ספק ט' סהכות ככורים ואסר תמנות כהנוס דמתמין דהגת כין
בחרץ בין בחולה לחרץ • ובראשית הגו פרקי' ספק כרבי אלעזר דדוקא
בחרץ נובג אבל לא בחולה לחרץ • הר"ג ר' חננאל ז"ל סכן כהניס
זכרוס לחלים • ופרס כהניס דכדור חטילו בהמה של כהניס קדיס
דכדורס אבל במעשר כהמה ובראשית הגו פשוטין • וקסא דהא רחב"ט
דכתן הוה ויהי מעשר מרשם חלפי עגלי ולדברי רש"י ז"ל נמי קסא
שהוא גורס כפני כסן • ופי' כפני היות זמן סלין כן במעשר סלינו כובס
אלא כפני היות • ולמנו מחור דהא ר' אלעזר לאסר חורכן הוה • לא
ה"ל לפני ופי' שמעבר כהמה קדיס לפני ולחור • ובתנן קרע למשיע
פשירי ולאחר עטר פשירי וכו' מה סלין כן בכבור וראשית הגו •
וכ"ע :

בהגותין • דא הסתיק ליתנו לו עד סכנכו פטור • פי' רש"י ז"ל
מאס דקדיסיה כשני וכחלו ליה כמתיק מתנו כהנוס אי סאכלן ואס תאמר
אס כן אמחי לא אמר מסייע ליה לרב חסד • יס לומר דמי מתמיתין
הוה חמוכ • כגון שגו אחת ולכעו • וכן כולס סלא כול כלל חייב וקמ"ל
סלין מנטרין לאחר כביע • ובתנא בתוספות רבותינו הגרסתיס ז"ל
סכפירוסים הראשונים ז"ל מכתבי ידו נמלח מכתב ידו פסירס כחילס
סלא הסתיק לימין עד סכנכו קודם סגו חתס לאן סלא כל כלל חייב עד
סכנכו והעביר עליו קולמוס ופי' כמו סמלח הוה כובס כפירוסו ובתנא
הרמב"ן ז"ל ונמלח פועיל לו כתיבתו והגהתו • ופרס ז"ל סהו
תחא חמחי אינו חייב אף על פי סכנכו דהא מסתרי ליה ואטו מי גרע
מפורע חוכו • וכ"ע : דא דתנן מנה ופרס דברי ר' דוסא • פי'
רש"י ז"ל כל אחת ואחת גזוזת מנה ופרס אבל בתוספתא משמע סכין
כולן גזוזת מנה מנה ופרס סהס סכניס וחמס סלעיס חייב בראשית
דגו דברי רבי דוסא חלמח מנה מנה ופרס בין כולן קאמר • ואס תאמר
חמחי קתני מנה מנה ופרס ליחתי שלם מנין • מירן הרמב"ן ז"ל סהרח"ו
גזוזת שתי פעמיס כסאה ומנטרפו הן דמחשע על חרס הוא ולסכי קאמר
רבי דוסא מנה סהס • ככל גוה סתן שלם מנין מנטרפות וחייסות וחסמיס
אומריס אפילו גזוזת כל סתן כפלט אחת • וכלכד טיכיה כהס כסוף כדי
הפרס דהיינו סהיס • ומיזו איכא למירק לחלן דאמר כל סתן דמתני'
הו סהיס היכי קתני כל סהו דהא ליכא בין רבי דוסא לרבנן אלא
פורתא דלרבי דוסא סכניס וחמס סלעיס ולרבנן סהיס • אבל לפיכך
רש"י ז"ל ניחא דחיידי דאמר בגמ' קמח סיעורא דבא אחר אינו סעורא

דפקלה ע"א לפרות הא בעיא סתמדה וסטרס • לאו
לחיותה דמקדיס גיזה כשי העמדה
והערכה לא כיון סקדיס הכסמה כמו סהכהמה לריבא סעמדה והערכה
אף כל סכמהה כריך כן • ואס תאמר תמחי לן קאמר סס עמי' והעריך
ואחר כך גו ופדה • מירלו בתוספות דכסעט עדיה • לריך סעמדה
סעמדה וסעריך כחוס והערכה סהינו פליה :

עייב ואב"א מרובייהו לרבי אלעזר מלאך נפקא • נראה לי
דס"ר חלטי כליה אשני תמחי דאמרן וסכירא
ליה דסופסות כותי פטור כתרומה היכך יליף מילאס דגך פטורא
דכותי ואיסקר ליה כמך למעוטי סופסות יסרל • ואי בעית לימח
דלר' חלטי ג"כ סכר כהני פליה דסופסות כותי בתרומה חייב וסופסות
כותי וסופסות יסרל מלאך נפקו :

דפקלו ע"א ביתך דרך ביתך • ואס תאמר ואמחי לא
חמריין ביתך למעוטי סופסות דכותי
כדחמריין בכל הני דלעיל • מירן הרשב"ן ז"ל תסוס דתמוז חוכה סדר
הוא ולסמירה עשו ואפילו כסופסות דכותי יסרל דהר בה חייב דהסו
מי גרע ביה זס סל סופסות חביט סל כותי יסרל דהרבי חייב לעשות
כו מוזה • וקסא גבי ככורים אמחי לא אמר ח"ך למעוטי סופסות
כותי • וכ"ע :

עייב ר' יצחק אומר תסוס ר' אלעזר בית סמחי אומריס חין
תורמין ובית הלל אומריס תורמין • הקסא
פרסב"א ז"ל מירי הוא טעמא חלה לר' חלטי הא כהדיס קתני בית סמחי
אומריס חין תורמין ובית הלל אומריס תורמין • מירן דמת"ן דר' יצחק
כדיא רחיס דכיון דסכירא ליה דלא כמלקו בית סמחי ובית הלל כדברי זס
ור' חלטי לא אמר • ויס סכתנו דהכי גרסינן ר' יצחק תסוס ר' אשאי
בית סמחי אומריס תורמין ובית הלל אומריס חין תורמין ומדר' חלטי
איכא דביט הלל נובכה אלא כסנס חסרות לא ומלא כן גוס כנסחאות סלנו
לאו משמיה דרבי חלטי אמר ד' יצחק חלה משמיה דר' חלטי ומכל
מקום מדתנא קמח דידיא רחיס וכן עיקר • ברוב עמח סתלת סכי
כד' חלטי בראשית הגו • כתב רש"י ז"ל וס' למתנות וכו' דלכחור'
הכי משמע דלר' חלטי פרווייסו מנתיב סכיס גמר לה • וכיון דכמה
כהו כותיה כחחרת נמי ויהגו כותיה • חלה דליכא למירק חמחי קטס
הכא ובכרך סלוח הקן ראשית הגו לימח בתמנות ובראשי' הגו ומה סכתב
רש"י ז"ל דת"ס נקט ראשית הגו מאס דכרייתא בראשית הגו איירי
ועלה אחר ר' חלטי ראשית הגו אינו נובג אלא בחרץ • לימח דהרשב"א
בתמנות פתח ככרייתא דר' חלטי וכדכתיב ר' חלטי אומר תמנות חין
כהנות אלא בחרץ וכן היה ר' חלטי אומר ראשית הגו אינו נובג אלא
בחרץ • ולפיכך סכס הרמב"ן ז"ל דדוקא בראשית הגו נהגו כותיה
ובין דהגו כותיה נהגו אבל בתמנות לא נהגו הלכך תמנות כובגת
אפילו בחוגה לחרץ • וכדכתיב נראה עיקר דהא ככולהו פירקן דבורוע
משמע דאפילו בככל נהגו דחמריין דרבה קטיס חטמח ורב כמתן קטיס
גלימח חלמח תמנות כובגת הן כחוכה לחרץ וכן כמסכת ימות אמריין
אחו חכרי כככל וגורו סלס כסכיל סלס והדא מניייהו על הכשר מפני
התמנות • ואס תאמר ומה דאו על כסל לנהגו בראשית הגו כד' חלטי
ופרבנן בתמנות • יס לומר דטעמא דמנהגא מאס דאחקוס ראשי' דגך
וראשית גו לחנך דוח' ודר וערביה ואס כן מה תרומה בחרץ חין בחוגה
לחרץ לא אף בראשית הגו כן אבל תמנות דלא חתקוס נהגו דלא כד' חלטי •
וכד' חלטי בראשית הגו ולאו מטעמיה • וקסא על מה סמכו דרות
סלנו כד' חלטי בתמנות • והרשב"ן ז"ל כדי לקיים מהנהג דמתנגן
סל יסרל תורה כספ דככל ובתקומות דכחוכה לחרץ הסמוכים לחרץ
סתקנו כהס כהניס לנהגו כהס תרומה ומעשרות סתקנו להס לפת להס

חדשי חולין פרק שלוח הקן

קטו

א"ח • וכתב הרמב"ן ז"ל דאפשר דהא קאמר כל שהן ראיות להפסד חייבות בראשית הגז דהיינו ששים • והראב"ד ז"ל פ' דמנחה של קדש א"ר דואר דהוה להו מנה ופרס שבעים וחמש דמנה של קדש כפול היה • וכתב הרמב"ן ז"ל דאינו כגון :

דף קלח ע"א אתמר גז ומכר רב הסדא אמר חייב רב כמן בר הוועיט אמר פטור וכו' • פירש רבא לי דבהכי פליגי דרב הסדא סבירא ליה כיון דרחמנא אמר חמש חלקן עשויות שמשעות את בעליהן משמע דכיון שעלה בדעתו לגזו לאנו והרי עם חמשה אחתה לה מלות ראשית הגז חף על גב דכי גזו ששים או

סליק פרק ראשית הגז

פרק שלוח הקן

לאפוקי שלא יפור' אחר מכות שלוח לפניך למע לי דהא כיון שאמרת דכל שאין קנו בידך חייב לשלח מה לי ברשות הרבים מה לי ברשות היחיד כיון שאינו בידו אלא אגריד לפניך וכו' דרך לכדרי יהודה אמר רב • פי' דמעיקרא דרטיקן פרט למחמן ובמאורע לפניך דכולא חדא דרשא היא וחדל משמעוהא הוא הילכך אחא דרך לכדרי יהודה אמר רב וכו' :

דף קמ"א מרתנא דבי רבי ישמעאל נפקא • דתנא דבי ר' ישמעאל נאמר וכו' • ואם תאמר חיות למע לי לחייך ראשי איברים שלהן מדתנא דבי ר' ישמעאל נפקא • יש לומר טרפה נפקא מדתנא דבי ר' ישמעאל מפני שאיבור טרפה טוה בבהמה ובעוף ואסורין להדיוט אבל למעוטי מחובר אבר לא שהרי אי אפשר להקים מכשיר שבתוך למכפר טוה בהמה ומזמין פוסלין בה וזה שוף שאין תמות זוכרות בעופות הילכך לא נעשה מכשיר כמכפר בתוך בחומין ולענין מחוסר אבר נמי אין מכשיר כמכפר מטום דמוס קבוע נאסר לגבוה ולהדיוט שרי ומ' אגריד קרא דחיות • ויש שתרלו שאין הכא נמי דלחין ראשי אברים לא לריד קרא דמתנא דבי ר' ישמעאל נפקא אלא להכי אגריד חיות לרבא דאגריד ליה טהורות לשלח לוונא לה אחרת ואלגריד חיות למעוטי החליפין בדמי ע"א • ולרב נחמן בר יצחק טהורות למעוטי נפרי עיר הנדחת וחיות שלא יזונוג לה • אי נמי החליפין בדמי ע"א וכן לרב פפא חיות למעוטי עיר הנדחת • וכתב הרמב"ן ז"ל דלא מחזור דהא מעיקרא לא קשיא ליה גמרא אלא הטהרות מדתנא דבי רבי ישמעאל נפקא • ואם תאמר והא נפרי עיר הנדחת והחליפין בע"א מדתנא דבי רבי ישמעאל נפקא דהא משמע שאסורין לגבוה דהשתא ומה להדיוט אסורין לגבוה מיבעיא ועוד דכיון דאסורין בהנאה לא קרינא בהו משמקא ישראל מן המותר לישראל • ותרנו בעוספות דשמא לא ממעטינן מחשקה ישראל אלא כעין ערלה וכלא כרס שלא היתה להם שעת הכושר • וכתבו שכן מוכיח במנחות אבל נפרי עיר הנדחת היתה להן שעת הכושר לא • ואם תאמר שבהההה מנות לאו ליהנות נתנו • ומשום כך אמרו דהמפרין שחליפין בדמי ע"א כשרין לכפרה דאי לאו היכי מוקי לה רב פפא בהכי מיוק ליה מדתנא דבי ר' ישמעאל • וכתבו דת"ק נקט שחליפין ולא נקט בלפרין שנעשו תקרובת לע"א משום דאי נעבדין הוה אסורין היה ולא היו דלויין לכפרה • וזה דוחק דכיון דהתורה אמרה והיית חרס כמות ואמרינן כל מה שאפה מהייה ממנו כמותו והיאך אפשר דאמכפר לכפרה לכך יש שתרנו דהא דרב נחמן ורבא רב פפא כולוהו לר' יצחק משנו ליה ודלא כתנא דבי ר' ישמעאל דהא דתנא דבי ר' ישמעאל סליק בקי שיא • וגם זה דוחק וכו' :

ע"ב שני סדרי ביטוס וזו על גבז • פיר' רש"י ז"ל ביטוס בני קיימא אם נתכוון ליטל את התחתונים מ' היו אמעוטי חנינה ופטור מלשלח • והקשה הרמב"ן ז"ל דהא מכל מקום האם רובל על הביטוס העליונים ואפילו לא יטול לא עליונים ולא תחתונים היה ליה הריני נוטל את האם ומשלה את הביטוס דהיינו העליונים שהיא חייב בדמין במתניתין • ויתיר דעליונים ביטוס של היינו העליונים שהיא חייב היו העליונים חנינה לתחתונים • והרשב"א ז"ל פירשה דביטוס מומתין ובגון ששלח ידו על הקן וסם על הביטוס ביטוס כדי שיעשה חנינה בין האם לביטוס : ובר' על גבי ביטוס ונקדה על גבי זכרמהו תיק' • והרמב"ם ז"ל כתב בפרק י"ג מהלכות שחיטה שכן הדין נאם על גבי אבם שגריד לשלח שניהם מספק : כחגייתין ביטוס מזורות • פי' ביטוס שנתחמו

ע"ב אינונוהג אלא כשאינו מומתן • ואם תאמר ליתני נמי חמור בכסויהם סוהב בזכרים ונקבות ושלות הקן אינו גוהג אלא נקבות • יש לומר משום דהא איכא ר' איעור דמחייב בקורא וכו' : טרא ופאי טעמא אוקי' לאו משום דקשיא לן • ואם תאמר והא אגריד לא שמועין דולרות קדשים ממעי אמן הן קדושים • יש לומר אי משום הא לשמטינן בעלמא כלא גיד הנשה : כל היכא דתנן בחולין ובמוקדשין לגורך לכר מגיד הנשה • ואם תאמר והיאך אמר כל היכא דתנן וכו' • והא ליתיה אלא באותו ואת בנו ובגיד הנשה • יש לומר דהכי קאמר כל היכא דתני בחולין ובמוקדשין או בחולין ולא במוקדשין דאדבר במתני' מוקדשין לגורך כד מפרש בהדיא בכולהו : ומוקדשין מאי טעמא לא • ואם תאמר והיכי סלקא דעתך למימר דמשלח האם דהא של הקדש היא • יש לומר דהוה אפשר לומר שלא יקח הכנים כיון שאינו יכול לשלח את האם קממע לן שלח משלח פרט לנו הילכך טעל הכנים ונוטל האם אלא שמתב' האם ליד הגבור • ואם תאמר ויפיק לן מתקח לך פרט לנו שאי אשה יכול ליקח לעמך כדפטרין נמי טהור רובן על ביני טווא והכא כיון דשל הקדש הם הרי הכנים אסורין • יש לומר דכי אגרידא קרא לקדשי מוצא שאין מועיל בהן ומדרכנן בלחוד הוא דאסורי ביניהן אבל בשל בדק הבית שמועיל בהן לא לריד קרא • וכריתתא לבולי עלמא בקדשי מוצא מתוקמה • והרשב"א ז"ל מירד דנקפא מינה ביונה של הקדש הרובלת על ביני כמרגול דפעלמא חייב לשלח כדאיתא לקמן : אי דגמר דיניה בר קטלא • פיר' רש"י ז"ל בר קטלא הוא ואיך נמלט • וקשה לי לאוקמי בסכרס אחר שנגמר דינו • וגרסה דברי דמיתורא דרבינא קא דייק דאמר להביאו לכ"ה הא בר קטלא הוא ומנהו לחתומו • פירש אחר בר קטלא הוא ואסור בהנאה ופשיטא דאינו משלחו שלא אמרה תורה שלח לתקלה :

דף קלט ע"א וקיומה ביה ובערת הרע מקרבך • ויש שהקשו וליתי עשה וכתבת • וחירונו דעשה ובערת עדיף טפי מפני טוה על כרחו מנהו עליו לבערו אבל שלום מי הוה מלוה המוטלת עליו הרי אם לא רכח ליקח הכנים פטור מלשלח והילכך עשה כי הא לא דמי אפילו לאו גרודא • ומתנהו דאפילו עשה ולא תעשה לא דמי עשה ואנן אמרינן דאיתי עשה ורחי לא תעשה גרודא אבל עשה דידחה עשה ואפילו דאלים דאיתי ביה לאו לא • וכו' : אבר קדשי כדק הבית דקדשת דמים בעלמא הוא כיון דמרדו פקעא ליה קדושתיהו • ואם תאמר וקדושה שבהן להיכן הלכה • ז"ל דהקדש דמים אינו כקנין הגוף לא כשעבוד תסון וכיון שנתייחס הגובר מחמת שתרדו הוה ליה הפקר ופקע ליה שעבוד מומן שיש לגבוה עליו דאי נמי כקנין הגוף דעלמא ביה האי גוונא הפסידו בעלים וכדאמרינן לענין שירה שעתד עליה גיים דכל היכא דאין בעלים יבולין להניל יביל מימר מהפקשא קרא ובינא אלמא הפקר הוא וינא מרשות בעלים וזו היא דאמרינן דאויגריד קרא למעוטי קדשי מוצא לרב דאי לאו דמעוטי קרא הוה אמינא דאפילו בקדשי מוצא ינא מרשות הקדש ופקע הקדש ואליבא דרב ההוא הוא דאגריד קרא למעוטי אבל קדשי כדק הבית לא ימעט לגמרי נפקי מרשות גבוה :

ע"ב קוקן מכל מקום • פירוש נראה לי מדכתב רחמנא קן נפור כפת"ח שהוא סמוך ולא כתב קן בל"ה שהוא מוכרת משע מניה שבתורה הקים קן לאם מה האם שאינה אלא אחת חף הקן אפילו אינו אלא אחד חייב לשלח • ועוד לפניך למע לי גר' ליה דה"פ אפילו תמנא לומר דכי יקרא מגריך לירושו במאורע לפניך